

**ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ
ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ**

ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ

**ΣΤΗΝ
ΤΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΥΡΙΩΝ
ΤΟΥ ΑΝΔΡΙΑΝΤΑ
ΤΟΥ ΧΑΡΙΛΑΟΥ ΤΡΙΚΟΥΠΗ
ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ**

24 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2000

Κυρίες και κύριοι,

Ο Χαρίλαος Τρικούπης είναι ένας από τους Μεγάλους της δημόσιας ζωής της σύγχρονης Ελλάδας. Μαζί με τον Ιωάννη Καποδίστρια και τον Ελευθέριο Βενιζέλο συγκαταλέγεται σε εκείνους τους πολιτικούς ηγέτες που όχι μόνο εφάρμοσαν με συνέπεια τις μεταρρυθμιστικές ιδέες τους, όχι μόνο πλήρωσαν με τον πιο οδυνηρό τρόπο τη συνέπεια αυτή, αλλά που, έστω και εκ των υστέρων, εξασφάλισαν καθολική αναγνώριση.

Θα ήταν όμως ολέθριο λάθος να αρκεστούμε σε αυτή την αναγνώριση. Να περιοριστούμε σε αγιογραφίες και ανούσια εγκώμια. Να μην αποτιμήσουμε σε βάθος τη συμβολή του Χαρίλαου Τρικούπη στην πορεία της χώρας.

Κυρίες και κύριοι,

Ο Χαρίλαος Τρικούπης μας αφορά. Η παρουσία του μας αγγίζει. Το έργο του είναι πάντοτε παρόν.

Μας αφορά ο Χαρίλαος Τρικούπης, ο εθνικός ηγέτης που, πρώτος αυτός, διείδε τις αλλαγές που είχαν επέλθει στα Βαλκάνια και τον ευρύτερο χώρο και άσκησε την εξωτερική πολιτική της χώρας χωρίς τις υπερβολές του μεγαλοϊδεατικού ρομαντισμού. Που, με μοναδική αίσθηση της συγκυρίας και

των διεθνών ισορροπιών, ανέδειξε τη σημασία της στρατηγικής θέσης της Ελλάδας στο τότε αναδυόμενο διεθνές στερέωμα.

Μας αφορά ο Χαρίλαος Τρικούπης, ο μεταρρυθμιστής που διέθετε οξεία αίσθηση της ανάγκης των υποδομών. Που συνδύαζε τον πρακτικό νου με τη θέρμη των οραμάτων. Που προίκισε την Ελλάδα, μια τελείως καθυστερημένη τότε χώρα, με μεγάλα αναπτυξιακά εργαλεία όπως τον σιδηρόδρομο ή τη Διώρυγα της Κορίνθου.

Μας αφορά ο Χαρίλαος Τρικούπης, ο ηγέτης που δεν υποχώρησε στον παλαιοκομματισμό και τη δημαγωγία. Που δεν δίστασε να πάρει μέτρα αντίθετα προς τα συμφέροντα επιμέρους κατηγοριών.

Μας αφορά ο Χαρίλαος Τρικούπης, ο δημόσιος άνδρας που με διαύγεια και αποφασιστικότητα επεσήμανε τα θεμελιώδη πολιτικά προβλήματα του νεαρού ελληνικού κράτους. Που με την αρθρογραφία του στους *Καιρούς* συγκρούστηκε με τον τότε Βασιλιά και τον ανάγκασε να εισαγάγει την αρχή της δεδηλωμένης σε μια χώρα που βιούσε στον ίσκιο της εξάρτησης από τις Μεγάλες Δυνάμεις. Που θεωρούσε την εξυγίανση της δημόσιας διοίκησης και τη λαϊκή κυριαρχία ως αναγκαίες προϋποθέσεις μιας εύρυθμης δημόσιας σφαίρας.

Κυρίες και κύριοι,

Ο Χαρίλαος Τρικούπης μας αφορά. Ακόμα και σήμερα. Που μπαίνουμε στον 21ο αιώνα.

Και μας αφορά όχι μόνο ως προς τις επιτυχίες του. Αλλά και ως προς τις αποτυχίες και ως προς τα όριά του.

Γιατί ο Χαρίλαος Τρικούπης, αυτός ο φωτισμένος μεταρρυθμιστής, προσέκρουσε στα τείχη της καθυστέρησης και της δημαγωγίας, των ανέξοδων φανατισμών και των υπερπατριωτικών φωνασκιών. Δεν κατόρθωσε να φέρει σε πέρας τη μεταρρυθμιστική του προσπάθεια. Στην κοινωνία της εποχής του έλειπαν τα κοινωνικά στηρίγματα που θα έδιναν διάρκεια και ρίζες στη μεταρρυθμιστική προσπάθεια. Οι ρήξεις και οι τομές που απαιτούσε ο εκσυγχρονισμός της ελληνικής κοινωνίας δεν μπορούσαν να προχωρήσουν.

Η μερική μόνο επιτυχία του μεταρρυθμιστικού του εγχειρήματος δεν μειώνει την οφειλή μας στον Χαρίλαο Τρικούπη. Αντίθετα μάλιστα. Υπογραμμίζει την επικαιρότητα του έργου, της σκέψης, των οραμάτων του. Τον καθιστά σύγχρονό μας.

Κυρίες και κύριοι,

Η Ελλάδα του 2000 μόνο μακρινή σχέση έχει με την Ελλάδα του 1890.

Έχουμε καλύψει την απόσταση που μας χώριζε από τις ανεπτυγμένες χώρες. Η Ελλάδα της εξάρτησης, της καθυστέρησης, της μειονεξίας, έχει δώσει τη θέση της σε μια χώρα με διεθνή αναγνώριση και ομαλή πολιτική ζωή. Σε μια κοινωνία με αυτοπεποίθηση, με υψηλό βιοτικό επίπεδο και ευρύτερη ακτινοβολία, με ζωντάνια και δυναμισμό.

Έχουμε κατορθώσει πολλά. Και πρέπει να είμαστε περήφανοι γι' αυτό. Πρέπει να είμαστε περήφανοι γιατί τα κατορθώσαμε με κόπους και θυσίες. Γιατί κανείς δεν μας χαρίστηκε. Ό,τι πετύχαμε το πετύχαμε μόνοι. Με αυταπάρνηση, με σοβαρότητα, με μεθοδικότητα. Παρά τις αγκυλώσεις, παρά τις δυσχέρειες, παρά τις καθυστερήσεις και τις παλινδρομήσεις.

Έχουμε διανύσει τεράστια απόσταση. Και συχνά το λησμονούμε. Λησμονούμε ποιά ήταν η Ελλάδα του 1900, ποιά ήταν η Ελλάδα του 1950, του 1960, ακόμα και του 1980... Αυτά δεν πρέπει να τα λησμονούμε. Δεν πρέπει να τα λησμονούμε γιατί είναι καλό να μην υποτιμάμε την αξία της συλλογικής μας προσπάθειας. Αλλά και γιατί οφείλουμε να

γνωρίζουμε ότι η πρόοδος μας από εδώ και πέρα εξαρτάται από ανάλογη προσπάθεια.

Αν όμως η υποτίμηση της προόδου που έχει επιτελέσει η κοινωνία μας είναι το ένα κακό, το άλλο είναι ο εφησυχασμός. Θα ήταν σφάλμα να επαναπαυθούμε σε όσα επιτύχαμε. Γιατί, ειδικά σήμερα σ' έναν κόσμο που εξελίσσεται ταχύτατα, είναι αναγκαία η συνεχής εγρήγορση, η συστηματική εργασία, η διαρκής αναζήτηση του καλύτερου. Με δυο λόγια: η εμβάθυνση του εκσυγχρονισμού.

Κυρίες και κύριοι,

Σήμερα, σε αντίθεση με την εποχή του Τρικούπη, στο αίτημα του εκσυγχρονισμού αναγνωρίζουν τον εαυτό τους όλο και περισσότεροι πολίτες. Όλο και περισσότερες κοινωνικές δυνάμεις. Και όχι μόνο αυτό: η ανάγκη του εκσυγχρονισμού είναι αισθητή σε όλο και περισσότερους τομείς της δημόσιας ζωής.

Η εξέλιξη αυτή είναι ευπρόσδεκτη. Το ότι εμείς οι Έλληνες πολίτες έχουν όλο και πιο αυξημένες απαιτήσεις από την πολιτεία, δεν μας αποθαρρύνει. Αντίθετα: μας δυναμώνει. Γιατί έχει γίνει σαφές ότι οι απαιτήσεις όλων μας είναι πριν απ' όλα απαιτήσεις απέναντι στον ίδιο μας τον εαυτό. Τον εαυτό μας

καλούμαστε να ξεπεράσουμε. Και αυτή η βαθιά αλλαγή νοοτροπίας δείχνει την πραγματική ωρίμανση της κοινωνίας μας.

Στο σημείο αυτό η σημερινή Ελλάδα συναντά τον Χαρίλαο Τρικούπη. Η πεποίθησή του ότι η πραγμάτωση των εθνικών στόχων προϋποθέτει ένα «Ελληνικόν Κράτος... συγχρονισμένον, μέγα, ισχυρόν και πλούσιον», για να δανειστώ τη φράση του Κωνσταντίνου Παπαρρηγόπουλου, παραμένει επίκαιρη όσο ποτέ. Και είναι βέβαιο ότι σήμερα υφίστανται οι αντικειμενικές συνθήκες για να γίνει πραγματικότητα η ισχυρή Ελλάδα.